

מהר"ל על התורה עש"ק נצבים-וילך, תשפ"ג

1. כלל ישראל: כל היחידים בכל הדורות הם גוף אחד

פ' נצבים (פ' כ"ט) – (ט) אתם נצבים היום כלכם לפני יקוק אלהיכם ראשיכם שבטיכם זקניכם ושטריכם כל איש ישראל: (י) טפכם נשיכם וגרף אשר בקרב מחניף מחטב עציף עד שאב מימיף: (יא) לעברף בברית יקוק אלהיף ובאלתו אשר יקוק אלהיף כרת עמף היום: (יב) למען הקים אתף היום לו לעם והוא יהיף לף לאלהים כאשר דבר לף וכאשר נשבע לאבתיף לאברהם ליצחק וליעקב: (יג) ולא אתכם לבדכם אנכי כרת את הברית הזאת ואת האלה הזאת: (יד) כי את אשר ישנו פה עמנו עמד היום לפני יקוק אלהינו ואת אשר איננו פה עמנו היום:

רש"י (פס' י"ד) – ואת אשר איננו פה - ואף עם דורות העתידים להיות.

גור אריה (אות ט')

ואף עם דורות העתידים. דאין לפרש כמשמעו, שאינם בפנינו אלא במקום אחר, דהא "אתם נצבים היום כלכם" כתיב (פסוק ט), שהיו כולם כאן (כ"ה ברא"ם). **ואם תאמר, אחר שלא היו בעולם, איך אפשר לכות ברית עמהם, והלא אינם בעולם.** ויש לתרץ, דודאי שפיר הוא, דהא אין בית דין יכול לבטל דברי בית דין חבירו אלא אם כן גדולים בחכמה ובמנין (מגילה ב.), ואין בית דין כמו בית דין של משה...

ספר נצח ישראל פרק יא

לכן אמר בפרשת אתם נצבים (דברים כט, יג - יד) "ולא אתכם לבדכם אנכי כורת את הברית הזאת כי את אשר ישנו פה וגו'". ומעתה איך אפשר שיכרות ברית עם אשר לא נולדו עדיין, ואינם בעולם. אבל הדבר ברור, לפי שורת ברית עם אברהם מצד שהוא התחלת האומה בכלל, וכן בישראל הוא אומר (דברים כט, ט - י) **שאין כורת ברית עמהם מצד שהם פרטים, אלא רק מצד האומה, דהיינו שם ישראל.** ודבר זה כולל אותם שהם עתה לפניו, וכן אותם שנולדו אחר כך, שכולם שם אומה ישראלית עליהם. ומאחר שכן הוא, איך יתכן לומר כי הפרטים אשר חטאו יבטלו הברית אשר חל על האומה הכללית, לא מצד אשר הם אלו בפרט, רק מצד הכלל בלבד...

פחד יצחק – פסח, מאמר ל"ג

כלליות כנסת ישראל אין מובנה קובץ כל הפרטים של האישים היחידים מבני ישראל, אלא שהענין הוא להיפך, דכלליות כנסת ישראל היא יחידה אחת אשר האישים היחידים הם חלקים ממנה. [וע"ע פחד יצחק – פורים, ענין י"ד]

R. Mayer Twersky, "As One Person With One Heart" (*TorahWeb.org*)

Let us briefly digress and consider the following teaching of Rav Soloveitchik zt"l. **The Rav often explained that Judaism conceives of the Jewish nation (as well as any microcosmic Jewish community) not simply as a large aggregate or massive partnership of individuals, but rather as a distinct metaphysical entity.** (Vide the Rav's essay "The Community" in *Tradition* Vol. 17, No. 2 pp. 9-10, Fn. 4. See also Meshech Chochmah on the *haftorah* of *parshat* Devarim.)

R. Soloveitchik, "The Community" (*Tradition* 17:2, n4)

The Halachic principle of אין צבור מתים (Temurah 15b) is rooted in the concept we have indicated, namely, that the existence of the community as a metaphysical unity surpasses the physical existence of its individual members.

מהר"ל על התורה

עש"ק נצבים-וילך, תשפ"ג

נפש הרב (מו"ר הגרצ"ש שליט"א, עמ' נ')

וענין זה של צירוף הדורות קשור הוא עם הבנת המושג של כלל ישראל. דהנה בסוף סי' שופטים בפרשת עגלה ערופה מבואר שהכהנים אומרים כפר לעמך ישראל אשר פדית ה', ודרשו ע"ז בגמ' הוריות (ו.) דהך לישנא [דאשר פדית ה'] קאי איוצאי מצרים, דיש לפעמים כפרת היחיד... ולפעמים יש כפרת הצבור... חלה היא כפרתה לא רק על אנשי העיר הקרובה... אלא על כל כלל ישראל כולו... דכלל ישראל הוא מושג מיטפיסי בפנ"ע... יותר מאשר קיבוץ כל פרטיו, דיש קרבן השותפים ויש קרבן הצבור...

2. השלמת ימי וחיי משה רבינו

פ' וילך (פ' ל"א) – (א) וַיִּלְךְ מֹשֶׁה וַיְדַבֵּר אֶת הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה אֶל כָּל יִשְׂרָאֵל: (ב) וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם בְּן מֵאָה וְעֶשְׂרִים שָׁנָה אֲנֹכִי הַיּוֹם לֹא אוֹכֵל עוֹד לָצֵאת וּלְבֹא וּיקַנֶּק אֶמְרִי אֵלַי לֹא תַעֲבֹר אֶת הַיַּרְדֵּן הַזֶּה:

רש"י (פס' ב') – אֲנֹכִי הַיּוֹם - הַיּוֹם מִלְּאִו יָמַי וְשָׁנֹתַי זֵיוֹם זֶה נוֹלַדְתִּי וְזֵיוֹם זֶה אָמוֹת.

גור אריה (אות א')

ואם תאמר, דמשמע מכאן ששנותיו היו מלאים, ובפרשת פנחס כתב (רש"י במדבר כז, יג) שאם לא היה חטא מי מריבה לא הגיע זמנם לפטור. ויש לומר, שלא הגיע זמנם לפטור, [ד]לפי גודל זכות שלהם היה ראוי להם חיים יותר, אך בשביל חטא המריבה לא נתן להם חיים יותר, אך היו שלמים. ועוד, כי היום מלאו ימיו, שאם היה מת קודם לכן - היה לך קיצור ימים. ומכל מקום אף על גב שמלאו ימיו לענין זה שאין לו קיצור ימים, מכל מקום לא היה מת גם כן, דמלוי ימים שלו לא היה רק שאין לו קיצור ימים, ואפשר שיהיה חי עוד. ובשביל חטא המריבה לא היה חי עוד:

אור חדש למהר"ל על פרק ג פסוק ז

הפיל פור הוא הגורל (אסתר ג, ז) תנא (מגילה יג, ב) כיון שנפל פור בירח שמת משה רבן שמח והוא לא ידע שבז' באדר מת משה רבינו עליו השלום ובז' באדר נולד משה רבינו עליו השלום ע"כ, פי"א... אז שמח כי בזה הזמן מת משה... חשב כאלו יש כאן העדר כל ישראל כאשר ראה כי מרע"ה מת בזה החודש ודעתו היה כי החודש הזה שהוא סוף ותכלית החדשים ג"כ מורה ח"ו על תכלית וסוף ישראל... ולא ידע כי בז' באדר נולד ג"כ, ופירוש זה כי הדבר שהוא שלם התחלתו וסופו מתחברים באחד כמו שתראה בכדור שהוא שלם שמתחבר סופו אל תחלתו והוא השלמה לגמרי, ולכך אמר משה מלאו ימי כי היה שנותיו שלמים מלאים והיו ימיו מאה ועשרים והם י"ב במספר קטן כמו מספר משה במספר קטן... כי אין לומר כי הסוף שלו הוא מורה על ההעדר וחסרון מפני שהוא סוף כי אדרבא הרי הוא מורה השלמה כאשר הושלמו הימים מיום ליום וזה לא הוי רק השלמה ולא שייך בזה סוף לכך מורה כי הושלם וכל אשר הושלם הוא אל הש"י אשר מאתו נברא... ולכך היו ימיו שלימים בלא תוספת וחסרון כיון שמתחבר תכליתן אל התחלתן והתחלתן בא מן הש"י אשר ברא אותן וכך תכליתו אשר מתחבר אל התחלתו הוא אל הש"י... ויראה לומר כי בשביל כך היו חיי משה ק"ך שנים כי מספר ק"ך במספר קטן י"ב והכדור שהוא שלם נחלק ליי"ב והם י"ב מזלות ברקיע השמים והכדור הוא שלם לגמרי ומתחבר הסוף אל ההתחלה לומר שאין כאן סוף וכל זה מורה על שלימות ימיו... כי בחודש ניסן שהוא ההתחלה של ישראל הוציאם השם יתברך ממצרים א"כ התחלתם מן הש"י כך סופם אל הש"י ולפיכך הסוף שלהם ראוי שיהיה בחודש אדר שהוא סוף החדשים והוא מחובר לחודש ניסן ודבר זה דומה לגמרי למשה כי אף שהיה מיתת משה מצד עצמו בחדש אדר שהוא סוף החדשים מ"מ כיון שנולד בו היה ימיו בהשלמה ואין כאן סוף באשר דבק סוף אל ההתחלה ומצד הזה יש כאן השבה אל הש"י והוא קיום הנצחי וכך בישראל אף כי יש להם סוף אין הסוף הזה רק השלמה ואין כאן סוף ממש כאשר הסוף יש לו חבור אל ההתחלה וזהו שלימות וההשלמה הזאת הוא אל הש"י ומצד הש"י יש להם הקיום הנצחי...